

Etopedie

1. Etopedie a její pojetí v systému speciální pedagogiky, vývoj etopedie uvnitř speciální pedagogiky, předmět etopedie, odlišnosti etopedie od ostatních speciálně pedagogických disciplín, spolupracující obory.
Vývoj poruchy chování – edukační kontext, problematika včasné intervence.
2. Změny v etopedii na přelomu 21. století; teorie a praxe etopedie a současné trendy v přístupech k edukaci dětí v riziku poruch chování a s poruchami chování. Poruchy chování spojené s agresi.
3. Problematika vymezení základní terminologie etopedie, její vývoj, odlišnosti české terminologie, současné trendy.
Strategie řízení chování ve třídě – plánování výuky, individuální dimenze plánování ve vztahu k rizikovým žákům a k žákům s PECh.
4. Definice poruchy emocí a chování a jejich přínos k edukaci cílových skupin etopedie.
Poruchy chování spojené s problémy v pozornosti – hyperkinetický syndrom, ADD, ADHD.
5. Cílové skupiny etopedie, charakteristika dítěte v riziku, s problémy v chování, s poruchou chování, individuální a sociální rozměr chování.
Sebehodnocení a jeho význam při edukaci dítěte s dispozicí k poruše emocí a chování, bodový systém hodnocení chování – v procesu prevence, intervence, rehabilitace.
6. Edukace dětí s dispozicí k poruchám emocí a chování v kontextu osobnostního pojetí, kvalita života jedince s poruchami chování – problematika socializačního procesu, vzdělávání a syndrom naučené bezmocnosti, sociální začlenění, problematika perspektivy a celoživotních postojů.
Poruchy chování spojené s konfliktem.
7. Systémový přístup k řešení edukace žáků s poruchami chování - prevence kázeňských problémů – škola, třída, pravidla kázně, hodnocení, vztahy, efektivita výuky, přínos projektů.
Lež, záškoláctví – strategie intervence – principy, poradenství, provázení.
8. Problematika kriminality mladistvých – charakteristika, součinnost školy při vyšetřování, otázky trestní odpovědnosti dětí a mladistvých, mediace a probace, uložení trestu.
Individuální a sociální kauzální faktory poruchy emocí a chování, vývoj poruchy emocí a chování, rizikové a ochranné faktory ve vývoji jedince.
9. Strategie výuky ve třídách s žáky s poruchami emocí nebo chování – diagnostika, plánování dlouhodobé, krátkodobé, IVP, intervenční techniky, tvorba pravidel.
Šikana a její vývoj, intervence, role školy a spolupráce s externími pracovišti.
10. Postavení dítěte v riziku a s poruchami chování v praxi etopedie (v rámci fází edukačního procesu etopedie).
Význam klíčové osoby pro podporu socializace dítěte s dispozicí k poruše emocí a chování.

11. Porucha řízeného chování – diagnostická kritéria, projevy, prognóza.
Institut ústavní a ochranné výchovy – síť zařízení institucionální výchovy (DÚ, DD, DDŠ, VÚ), charakter ústavní/ochranné výchovy a náhradní rodinné péče – odlišnosti, zákonná opora.
12. Opoziční chování u dětí, neposlušnost.
Syndrom CAN – rizika pro vývoj chování, problematika prevence, intervence a podpory v edukačním kontextu.
13. Závislostní chování – vývoj, prevence, intervence a podpora v jednotlivých fázích.
Cílové skupiny etopedie v rámci běžných a speciálních škol (zařízení), poradenský systém v rámci školy a mimo školu.
14. Specifika rizik vývoje poruch chování dětí ze sociokulturně znevýhodněných rodin.
Faktory ve školním prostředí posilující odolnost dítěte vůči rizikovým vlivům, posilující vývojové faktory.
15. Rizikové faktory životě dětí pro zvýšenou vnímavost k rozvoji poruch emocí a chování.
Středisko výchovné péče – jeho úkoly při podpoře a provázení dětí s problémy chování – uplatnění principů praxe etopedie, intervence a její průběh, cíle a úkoly, spolupráce se školou.
16. Význam speciálně pedagogické diagnostiky pro edukaci jedince s problémy v chování – roviny diagnostiky, strukturované hodnocení chování, požadavek formativního charakteru hodnocení.
Spolupráce s rodiči při edukaci jedince s poruchou chování, zdroje a bariéry spolupráce.

Literatura a další zdroje

ČAPEK, Robert. Odměny a tresty ve školní praxi. Praha: Grada, 2008, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1718-0.

ČERMÁK, Ivo. Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, 204 s. ISBN 8090261418.

ČERVENKA, Karel. Sud, který nemá dno?: Potřeby dětí s poruchami emocí a chování očima výchovných profesionálů. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 138 s. ISBN 9788021081383.

ELLIOTT, Julian a Maurice PLACE. Dítě v nesnázích: prevence, příčiny, terapie. Praha: Grada, 2002, 206 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0182-0.

HELUS, Zdeněk. Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, 286 s. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-7367-628-5.

KAUFFMAN, James M. a Frederick J. BRIGHAM. Working with troubled children. Verona, Wis: Full Court Press, 2009. ISBN 1578616786.

KAUFFMAN, James M. a Timothy J. LANDRUM. Characteristics of emotional and behavioral disorders of children and youth. Eleventh edition. New York, NY: Pearson, [2018]. ISBN 0134449908.

KOLÁŘ, Michal. Bolest šikanování. Vyd. 2. Praha: Portál, 2005, 256 s. ISBN 8073670143.

KOLÁŘ, Michal. Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál, 2011, 332 s. ISBN 9788073678715.

KOPŘIVA, Karel. Lidský vztah jako součást profese. Vydání osmé, v Portále sedmé. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1147-1.

MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, 190 s. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024753096.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011, 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.

MATOUŠEK, Oldřich (ed). Dítě traumatizované v blízkých vztazích. Vyd. 1., Praha: Portál, 2017, 207 s. ISBN 978-80-262-1242-83

PELIKÁN, Jiří. Pomáhat být: otevřené otázky teorie provázející výchovy. Praha: Karolinum, 2002. Acta Universitatis Carolinae. ISBN 8024603454.

ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. Jak na šikanu. Praha: Grada, 2010, 155 s. Pro rodiče. ISBN 9788024729916.

ŠOLCOVÁ, Iva. Vývoj resilience v dětství a dospělosti. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 9788024729473.

VOJTOVÁ, Věra a Karel ČERVENKA. Edukační potřeby dětí v riziku a s poruchami chování: Educational needs of children at risk and with behavioural disorders. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6134-7.

VOJTOVÁ, Věra. Kapitoly z etopedie I. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6311-2.

8021035323.

VOJTOVÁ, Věra. Úvod do etopedie: texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7315-166-9.

VOJTOVÁ, Věra. Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 330 s. ISBN 978-80-210-5159-1.

Právní dokumenty

Úmluva o právech dítěte – Sdělení č. 104/1991 Sb.- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte (v aktuálním znění)

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (v aktuálním znění)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (v aktuálním znění)

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) (v aktuálním znění)

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (v aktuálním znění)

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (v aktuálním znění)

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (v aktuálním znění)

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (v aktuálním znění)